

„Soča“ izhaja vsak petek in velja
s pošto prejemanja ali v Gorici na dom
pošiljana:

Vse leto 4.50
Pol leta 2.50
Četrt leta 1.20

Pri oznakih in prav tako pri „po-
stavcih“ se plačuje za navadno tristo-
no vrsto:

8 kr. če se tiska 1 krat
7 „ „ „ 2 „
6 „ „ „ 3 „

Za več črke po prostori.

SOČA

Posamezne številke se dobivajo po
10 soldov v Gorici v tobakarnici v go-
sposki ulici blizu „treh kron“, in
na starem trgu. — V Trstu v tobakarni-
ci „Via della caserma 3“.

Dopisi naj se blagovoljno pošiljajo
uredništvu „Soče“ v Gorici v Hilarijanski
tiskarni, naročnina pa opravištvu „Soče“
na Koroški v Stična-vi hiši št. 10 II.
nadst.

Rokopisi se ne vračajo; dopisi naj
se blagovoljno frankujejo. — Delalcem
in drugim nepremožnim se naročnina
zniža, ako se oglase pri uredništvu.

Poročilo

o seji obč. zbora političnega društva „Sloga“ v Gorici.

Včeraj ob 11. uri zjutraj je imelo narodno po-
litiško društvo „Sloga“ obč. zbor.

Predsedoval je predsednik dr. Jos. Tonkli, kot
politiški komisar udeležil se je obč. zbora gosp. dr.
Filip J. Zaplotnik, c. k. namestništveni tajnik, tajnika
je namestoval gosp. dr. Ferd. Rojic. Po živahni raz-
pravi so bile sprejete enoglasno naslednje peticije do
državnega zbora:

- 1) za vpeljanje slovenskega kot učnega jezika na c.
kr. gimnazijo, realko in pripravnico za učiteljice
v Gorici;
- 2) da bi se odpravili eksekutorji za pobiranje davkov;
- 3) da bi odločila za plačevanje zemljiščnega davka
dva obroka, prvi do 15. avgusta in drugi do 15.
novembra vsakega leta;
- 4) da bi se kupčijska pogodba z Italijo tako pre-
naredila, da se prepove ali vsaj z nalaganjem vi-
sokega daca oteži uvaževanje vseh poljskih pri-
delkov iz Italije v Avstrijo, posebno pa sadja,
grozdja in krompirja.

Ob enem je odbor pooblaščen, te peticije se-
staviti in do državnega zbora poslati.

Potem se je vrnila volitev novega odbora, in so
bili enoglasno po vsikliku izvoljeni:

G. dr. Jos. Tonkli, odvetnik v Gorici, za pred-
sednika.

Za odbornike gg.: dr. Ferd. Rojic, zdravnik v
Gorici; Jožef Mašera, vikarij v St. Mavru; Stefan Kle-
mentič, likvidator pri zastavljavnici v Gorici; Jožef
Faganel, posestnik in dež. poslanec v Oseku; Mihajlo
Vuga, kaplan v Mirnem; Anton Ferfila, trgovec v Go-
rici; Jožef Humar, posestnik in župan na Banjšicah;
Vinko Gregorič, posestnik v Pervačini.

Za namestnike: Gg. Ignacij Kovačič, veleposest-
nik, dež. poslanec itd. v sv. Luciji; France Hmelak,
posestnik in trgovec v Lokavcu; France Peternel, po-
sestnik v Cerknem; Alojzij Zorč, posestnik v Bovcu.
Na to je bila seja sklenena ob 1 uri pop.

Vahilo. Podpisani vjudno vabi vse ude odbora
„Sloge“ da bi prišli prihodnji četrtek ob 2 urah po-
poludne v njegovo pisarno, da si razdelé odborniška
opravila. Ob enem naznanja, da g. dr. Ferd. Rojic je
izstopil iz odbora.

D. r. Jos. Tonkli.

LISTEK.

O cerkveni glasbi.

(Spis. Štefan Šuligoj.)

Dandanes se je začelo veliko o cerkvenem petji
razpravljati, jeden priporoča takó, drugi zopet druga-
če; zategadelj sem se namenil nekoliko tudi jaz o
tem opomniti.

Namen temu spisu je, naše cerkvene pevce spod-
buditi, da začnejo vendar enkrat s pravilnim cerkve-
nim petjem, kterega se še po naših krajih dandanes,
žalibog še malo sliši. (Tudi naj velja ta spis kot od-
govor na članek „cerkvenega pevca“ v spomin sv. Ci-
rila in Metoda v 27. številki letošnje „Soče“). Prvo pa
je dolžnost vsakega cerkv. pevca ali vsaj organista
vedeti, kaj je cerkvena glasba in njeno notranje bit-
stvo, zato hočem najprej odgovoriti prvo na to pra-
šanje.

Nekteri mislijo, da je vsaka glasba, ki se vrši
v cerkvi, že cerkvena, in da taka glasba že zadostuje,
akoravno nima nikakoršnega cerkvenega značaja. Ko-
likokrat se ne slišijo po naših cerkvah take skladbe,
ktere mesto da bi vernike navdajale s pobožnostjo,

Ali pridejo do spoznanja?

Kakor je nam vsem le predobro znano, imajo
ljudstva, zastopana v državnem zboru dunajskem, več-
ne vojske med seboj bistveno samo zaradi tega, ker
nemško-nacionalna ali ustavoverna stranka noče pri-
poznati enakopravnosti drugim avstrijskim narodom.
Edino zaradi tega, ker hoče ta stranka vedno sama
gospodariti in gospodovati v naši polovici avstrijske
države, podira in hoče uničiti vse, kar bi merilo na
enakopravnost drugih narodov. Zato ji ni nič sveto,
samo da bi se vzdružala na vrhuncu dozdanjega go-
spodstva tudi zanaprej. Ko je videla ta stranka, da
notranji pomočki in vse spletke judovskih pomaga-
čev nle ne izdajo pri trezno mislečih avstrijskih Nem-
cih, šli so njeni vodje koledovat v Nemčijo za pomoč.
Nemčija je pa z Avstrijo v zvezi in zdaj liberalcev
ravno takó malo potrebuje, kakor so bili razvoju av-
strijskih narodov vedno na škodo.

Prišla je po takem ta nemško nacionalna stran-
ka v največjo zadrego. Morda da bo skušala z lepa
ohraniti si gospostvo, ker ji je s huda spodletelo.
Takó ali takó se nam nenavadno in čudno zdi, da se
je oglašil v Augsburgu „Allg. Zig.“ ustavoverec, ki
govori v onem zmislu, vsled kterega se morajo av-
strijski avtonomisti toliko bojevati z nemško liberalno
stranko. Čudno je tudi to, da je tetka Avgsburgica
sprejela tak glas. Ustavoverec piše tej tetki: „Kdor
postavlja za habsburgsko državo ali tudi samo za av-
strijsko (našo) državno polovico široko podlogo na-
rodnosti za obstojni pogoj sine qua non, je zapravil
pravico, da bi se smel razgovarjati o notranji avstrij-
ski politiki. Saj to je ravno, kar dela habsburgsko
državo za neizogibno evropsko potrebo, da združuje
te mnogojezične „kraljevine in dežele“ v ve-
liko državo, v mogočno enoto.“ Evropsko
in zgodovinsko poslanstvo (misijo) te države je, biti
ne narodna, ampak narodnostna država (ne
ene narodnosti, ampak država (mnogih) narodnosti).
Ustava ne pozna nobene široke podloge (te ali one)
narodnosti za državo, in logična posledica o tem je,
da stranka, ki se ustanovi na narodni podlogi, ne
more biti ne popolna ne prava ustavna stranka, ne
zastopnica v državnem zboru, ki se mora po sili o-
gibati vsakoterega specijalnega nacionalizma, ker mora
varovati nacionalizem vseh. Ako se stranka,
ki se edina šteje za zastopnico ustave, ustanovi na
nacionalni podlogi, izključuje s tem eo ipso druge
narodnosti iz svoje srede. Ona tedaj sili nenemške

*) Ali ne govori iz teh ustavovskih besed pokojni
Palacky?

nas spominjajo samo na gledišče, plesišče itd. Ali se
to spodobi za cerkvena opravila? Ako hočemo v cer-
kvi pravo pobožnost obuditi, moramo prvo skrbeti, da
bo petje ali sploh glasba v cerkvi sama na sebi po-
božna, drugače ne dospemo do cilja, kakoršnega nam
določuje sv. cerkev. Slišal sem tudi nektare, ki trdijo
da cerkvena glasba je le nekaj zunanji lišp, s kterim
se praznična cerkv. opravila povišujejo od navadnih.

Ko bi bilo to resnično, bi zadostovala že sama
godba, brez vsakoršnega teksta, da bi imela le nekaj
cerkvenega duha. A da temu ni tako, nam sv. cer-
kev sama pričuje, ker je že od starodavnih časov sem
natančno tekste za cerkveno petje odločila. Določila
je tudi pravila, po kterih se ima cerkveni kor, ljud-
stvo in mašnik sv. obredov vdeleževati, kakor tudi za
vsak praznik posebne molitvene tekste.

V starodavnih časih se je sploh ljudstvo samo
vdeleževalo sv. obredov, ko je pri sv. maši in drugih
svečanostih odpevalo responsorije in druge molitve.
Pa potrebe so nanesle, da se je moral pozneje pose-
ben pevski kor ustanoviti, in konečno je ljudstvo po-
polnem odstopilo od tega popevanja. Iz tega sklepa-
mo, da je kor le nekaj namestrik ljudstva, tedaj pa
zadostuje tembolj svojej nalogi, kolikor večje je nje-
govo število.

Ker tedaj ljudstvo v sedanjih časih ne popeva
skupno liturgičnih molitev, mora tembolj skrbeti cer-

narode, da se ustavi, katera se razglašča za identsko
z nemštvom, ustavlja in napravlja državnopravno opo-
zicijo. Taka ustavna stranka se prišteva že zanaprej
k napačni misiji, da napravlja sovražnike ustavi, ktero
naj bi zagovarjala, da napravlja nevarnost ustavi, ktero
naj bi varovala. Kaj bi si pa mislili o zdravniku,
kteri svojemu bolniku še le težko bolezen nakopava,
da bi mu postal koristen?“

Takó Avgsburgičen dopisnik, kteremu je le že-
leti, da bi prek in preh kaslednikov našel med svoji-
mi pristaši. Na to pa nam ni upati, dokler nemške
nacionalce sila ne pretira ne do spoznanja, ker tako
lahko imajo, ampak do tega, da se udajo pravici, ki
tiči v enakopravnosti.

Dopisi.

Iz goriške okolice, 7. avg. (Izv. dop.) Uže
navadna hisa malo velja, ako je kje v gujaci stisne-
na, toliko manj pa cerkev, ako jo od vseh strani ob-
dajejo hiše, kajže, hlevi, gnojišča, stranišča. Lepa, na
odprtem prostoru stoječa cerkev je občini čast in po-
nos, cerkev pa ograjena s hišami in imajoča krog in
tik sebe nespodobne in nesnažne prostore, če bi bila
sama na sebi tudi lepa, vendar nikakor ne služi ob-
čini v lepoto, vernim ne v spodbudo. V hišah, ktere
so blizu cerkva, so navadno krčme; tu pa tam še ce-
ló nižje vrste, in večkrat se mora iz njih v cerkev
slišati kričanje in razbivanje pripravljajocih se pivcev in
pijancev, to pa cerkvena opravila kakor tudi pobož-
nost vernih zeló moti. — V neki vasi goriške okoli-
ce ima cerkev od obeh strani prav poleg sebe zidane
hiše, tako da med njo in hišami bi se po največ kak
pes mogel splaziti in v obeh imenovanih hišah so
krčme — vsaj takrat ko sem jaz šel skoz ono vas,
sem videl fraske na njih — tako da se tudi pijanci
lahko udeležujejo maše in poslušajo pridigo, če tudi
so v krčmi. Ne more se teraj očitati, da cerkev ni
postrežljiva, ktera vendar hoče vsem kolikor mogoče
ustreči. Malo bolje je pri več drugih in tudi farnih
cerkvah.

Ker je, kakor vsak rad pripozna, na odprtem
prostoru stoječa cerkev največja lepota občini, morala
bi županstva že zavoljo tega vsaj nekoliko se geniti.
Odpraviti ali podreti, kar je nespodobno, imeti blizu
cerkve, n. pr. hleve, gnojišča, to menda bi županstva,
kjer je potreba, lahko storila. Ako krčem v hišah,
cerkvam prebližnjih, ravno ne morejo prepovedati, mo-
rejo pa skrbeti, da se služba božja z ropotanjem in

kveni kor, da obuja z lepimi in dostojnimi skladbami
pobožnost vernikov. Tudi ljudstvo sploh malo ume-
latinskih cerkvenih molitev, toraj ako hočemo vernike
k pobožnosti s petjem nagibati, ni mogočo to druga-
če kakor z lepo pobožno kompozicijo.

Od začetka krščanstva ni bila glasba tako razvi-
ta kakor sedaj, petje je bilo preprosto, skoraj bi re-
kel, bilo je samo recitovanje. A vendar so tedanji
papeži in škofje hvalili tako petje, da je dostojno za
cerkev. Pa tudi kaj je veličastnejšega in dostojnejše-
ga za sv. obrede, kakor stari koral; žalibog da se
današnje dni preveč prezira in le malokje pravilno
poje. Sicer imajo nekteri nekaj prav, ki pravijo da
koralno petje ni nič, a vzrok temu je samo, da se
tako slabo poje. Vsakdo pa, ki bi le enkrat slišal ko-
ral pravilno peti, mora mojo trditev priznati.

Pri cerkvenem petji pa ni glavna reč le melo-
dija, ampak trdim, da prvo je tekst, tedaj moramo
tudi skrbeti, da cerkveni kor izučí besede pravilno iz-
govarjati. Najlepše predavanje je tisto, ktero je naj-
bolj razumno.

Namen cerkveno glasbe je toraj, verno ljudstvo
k pobožnosti napeljevati, nas iz zemeljskih nižav k
nebesom povzdigovati. Tega namena pa s takim pe-
tjem, kakoršno se sliši nevadno dandanes po cerkvah
nikdar ne dosežemo; truditi se moramo da tako petje
kolikor mogoče izobčimo in pravo vpeljemo.

razbijanjem ne moti, cerkvi nečast ne dela in vernih čuti ne žalijo. Marsikje bi se dale krčme, ki so preveč blizu cerkvam, v oddaljene hiše preložiti, ako bi županstva, duhovščina in posebno škofija na to pritiskale.

Veliko nejevoljo pa mora v vsakem zbuditi nekterih županov nemarnost, da še sedaj dopuščajo, ako je blizu cerkve kaj prostora, zamašiti ga. Zidajo še nove hiše, stavijo nove krčme, novi hlevi itd. Res prav spodobno in ob enem tudi spodobno je, kedar tudi „il porco“ spremlja s svojimi prijetnimi slednjami cerkvene slovesnosti!

Tudi duhovniki bi se morali nekoliko več brigati za omenjeno cerkveno lepoto, za snatan in odprt prostor okoli cerkve. Navadno se izgovarjajo, da to ne spada v njih področje, da tega oni ne morejo zabraniti. Jaz menim nasprotno, da vsak pravi duhovnik ima gotovo procejsnjega vpliva v občini, zlasti ako gre za stvar, zadevljajočo cerkvene interese; le o pravem času je treba znati ta upliv porabiti. Če pa sami nič ne morejo opraviti, prav bi bilo obrniti se na škofijstvo, in jaz sem prepričan, da bi besede od te strani redkokrat ostale brez vpeha.

Zupanem in duhovščini naj bode toraj toplo priporočeno skrbeti, da se, kar je blizu cerkva nespodobnega, nesnažnega, odpravi in novega, kakoršnega koli zidanja na škodo cerkvam, nikakor ne dovolji. Tako bodo pokazali, da jim je na srcu čast božja in čast in lepota občine, da jim ni tedaj mar edino le za se.

Iz Kozane, 5. avg. (Izv. dop.) G. dopisnik iz Brd naznanja v 31. številki „Soče“, kako burno so se vršile volitve v občinsko zastopstvo.

Gosp. dop. slika nekako čudno to borbo in sicer le iz svoje mavhe, on zvoni le z svojim zvoncem; zato je treba slišati dva zvona.

Gosp. dop. pojašnjuje uže sam, koliko veljave ima sedanje zastopstvo v petih glavnih občinah t. j. v Kozani, Vipolzhah, St. Martinu, Kojskem, in Snežetnem. Navedene občine so toraj po gosp. dop. glavne občine v županiji Šmartinski — Kojščanski — omenjenim občinam so stale toraj nasproti Vedrijanska in tej pridružene druge.

Naj gosp. dop. udari na prsa in praša: „Kako to mogoče, da je zmagovalna stranka zmagala, proti tolikim volilcem nasprotne stranke. Mogoče, da so udje stranke gosp. dop. — močnejše in večje, a drugi njim nasproti — veliko število — so morda le pritlikovci?!!“

Neverjetno se nam dozdeva, da je nasprotna jim stranka rabila pooblastila mrtvih žen, ker uže sam g. dop. pravi, čeravno ne s številom, pa vsaj z imeni občin, da ni bilo treba grobove odpirati ter klicati mrtve na pomoč.

Verjetnejše se nam dozdeva, da je slavna volitvena komisija prekrstila Lovrenca Debenjaka v Franca — kakor sam pravi — On ni smel voliti, čeravno je bil živ in tudi vpisan in klican dan volitve kot volilec. Zakaj in kako se je to godilo, nevemo. Pa saj dandanes se godé večji čudeži, ko enkrat — Kmalu se bomo vozili v zračnih ladjah itd. Bomo morda tudi kmalu dobili pravico prekrščevati: Bog pomози!

Da je pa stranka gosp. dop. zmagala, ni čuda, ker veliko volilcev — ni smelo voliti, čeravno so mislili, da imajo pravico — pa kako se je to godilo — ni znano.

G. dop. slika protest ter ga obsojuje, da je dobil, kar je zaslužil. — Kaj ni bil morda pravičen?

Gosp. dop. pravi, da se je glasila parola, pisarnica naj bo v Šmartnem.

Ali morda ni bila pravična želja, da bi bilo županstvo ali pa vsaj pisarnica na središču županije, to je v Šmartnem: ne pa, kakor sedaj, da bodo morali

Razvideli smo iz tega kaj je prava cerkvena glasba, da bomo pa še bolj prepričani, kako sveta cerkev o cerkveni glasbi določuje, hočem tukaj na kratko te določbe posneti.

Že od najstarejših časov sem je sveta cerkev kot varhuja svete vere pozornost obračala na cerkv. glasbo ter jo za službo božjo uravnavala.

Določbe in ukazi o tem se nahajajo v mnogih aktih in spisih cerkv. zborov, papežev in škofov itd. Pa prezrimo te starejše določbe ter ozrimo se le na tridentinski zbor in na najnovejše ukaze papežev in škofov, ki se vsi opirajo na tridentinski zbor. Trident. zbor veleva (Ses. XXII. de observandis et evitandis Missae): „Škofje pa naj po cerkveni zabranjujejo godbe, kedar koli bi se vmes pritikal kaj opozlego ali nespodobnega bodi si z orgljami ali bodi si s petjem, enako tudi vsakotero posvetno dejanje, prazno in posvetno pogovarjanje, pohajanje po cerkvi, šum in krik, da se pokaže in bo tudi mogel imenovati hram božji v resnici hram molitveni“; in (Sess. XXIX. de reform. c. 12): „Drugo pa, kar se nanaša na vodstvo pri svetih obredih, in o spodobnem petji in o prikladni godbi... naj določujejo provincialni cerkveni shodi primerne oblike, kakor je za vsako pokrajino koristno in običajem vgodno. Med temi pa vtegne poskrbeti, kar se mu zdi prikladno, škof v družbi po najmanj

dolenji Brici spet še tri leta hoditi po dve debeli uri hodá po oja grdih stezah in strminah k županstvu.

Da je pa stranka gosp. dop. 5. julija lahko zmagala v II. in I. razredu, se mi vriva misel na Napoleon Bonaparteja v Rusiji. — tudi on je lahko zmagal Rusijo, ker ni dobil nasprotnikov — kakor sedaj gosp. dop.

Zakaj pa ni jim nasprotna stranka se udeležila volitve, je vzrok ta, da nočejo prestriči niti veselja današnjemu starešinstvu. Kak obraz ima pa sedanje starešinstvo, po tako strašni burji trajajoči čez leto ni, to si po vsem tem pač lahko misli vsak.

V Soči, 10. avg. V zadnji številki „Soče“ se nek dopisnik z Bovškega zelo hudoje rad „Trentarske slovesnosti“ 10. julija tekočega leta, ter precej hude levite bere dotičnim poročevalcem.

Nerad verujem g. dopisniku, da je bil pri slovesnosti pričujoč, kajti v tem slučaju ne bi bil mogel poročati o stvareh, ktere so popolnoma neresnične. Med drugim se g. dopisnik čudi temu, kako more biti eden „schütz“ „Sočin“ dopisnik — za Boga! — ali je g. dopisnik porok temu, da ne vtegne biti eden „schütz“ tudi najiskrenjši narodnjak in branitelj narodnih pravic? Ni še dosledno, da je bovški „schütz“ v svojej monturi zatiratelj materinega jezika in odpadnik majke Slave.

Tudi govore in napitnice pri slovesnosti je menda g. dopisnik preslišal (ktere popolnoma dementira).

Spravil se je „bovški dopisnik“ tudi na dopisnika iz Soče v številki 30. „Soče“, očitajoč mu, da je premehak, da ne mara dregnuti v sršenovo gujezdo, kakor sam pravi“. Zastran tega očitavanja naj bode g. dopisniku rečeno, da Soški dopisnik zna tudi hudo grenke resnice povedati, kedar bode treba, toda zdaj, in v tej zadevi se mu ne zdi čas še primeren.

Smo uže še nekteri tukaj, ki znamo tudi novice poročati.

Cestni odbor je imel v Bovcu dne 6. t. m. sejo, pri kateri je bilo tudi govorjenje o tukajšnji cesti, proti kateri (contra) so menda najhujši nasprotniki „Srpeničani“. Naj pristavim danes samo to, da se mi Sočani temu puntanju nikakor ne udamo, tem manje, ker je sam predsednik cestnemu odboru na Soški strani,

Pomanjkanja dežja pohlevnega tudi v Soči, kakor povsod, zelo čutimo, ako 3—4 dneve nebo ne rosi, zemlja uže silo trpi.

V ponedeljek vzdignili smo se iz Soče s procesijo k čudoviti materi Mariji v Trento prosit hladnega in pohlevnega dežja, in ona nam je tudi ta dan obilne rosice nebeške izprosila pri svojem sinu.

Iz sežanskega okraja, 1. avgusta. Učiteljsko društvo za sežansko-komenski okraj je zborovalo dne 28. t. m. in ob 8. uri zjutraj v Sežani.

Navzočih je bilo 24 učiteljev in 5 učiteljic. G. predsednik Anton Leban, nadučitelj komenski nastopi ter pozdravi s kratkimi besedami navzoče.

Gospodična učiteljica Štrukelj iz Komna kot tajnica tega društva prečita zapisnik minulega zborovanja — ter se ta verificira.

Potem sledé: „Društvena poročila“. G. preds. naznanja, da se je napravil društveni pečat z napisom „Sežansko-komensko učit. društvo“ ter nakaže g. blagajnikarju dotične stroške iz blagajnice. Dalje naznanja, da so nekateri društveniki še letnino plačali, a da je tudi društvo nove ude pridobilo.

Sledila je na to točka:

Polglasni „e“ v ljud. šoli.

O tej točki je referoval g. And. Vrtovec, učitelj v Dolini. Predlagal je proti koncu svojega govora, da

dveh kantonov.“ S tem je Tridentinski zbor dal splošna določila in škofom posebno skrb za vredno cerkv. glasbo.

Postavila se je tudi v Rimu posebna komisija, ki je imela nalog cerkv. petje ali cerkv. glasbo sploh uravnavati. Glavne nje točke bile so te le: 1. Da se petju motetov in maš ne sme peti nobena maša, ki je na podlogi posvetnih tém zložena, 3. da se tekst razločno in pravilno izgovarja. Papež Benedikt XIV je tudi natanko določil rabo instrumentov v cerkvi ter je vse vršče in cvileče instrumente za cerkv. glasbo prepovedal, in Pij IX. je zopet izdal dne 20. nov. 1856 ukaz zarad cerkv. glasbe, v katerem pravi, da sicer želi le vokalno glasbo a la Palestrina, pa vendar dovoljuje tudi instrumente, za te pa da je treba vendar dovoljenja prositi. Nadalje naj se gleda na resnobo in dostojnost, da se je treba posebno ogibati gledališčenega značaja v napravi in melodiji cerkv. pesem, in orglavci naj gledajo na to, da ne bodo posvetno in zanikerno igrali. Skladateljem pa še posebe ukazuje, da naj skladajo resnobne in dostojne cerkv. pesmi, sploh take, ki so cerkvi primerne, naj se ogibljejo brezpotrebne večkratnega ponavljanja teksta, posebno pa tudi okrajšavanja liturgičnih pesmi.

(Dalje pride.)

bi se v naše šole upeljal polglasni „e“ — in ker ga naše čitanke nimajo, pravi on, naj bi naše društvo vplivalo na to, da se pri prihodnji izdaji čitank polglasni „e“ v naše knjige uvede.

Proti temu se je oglasil g. Janko Leban, učitelj v Lokvi, ter je dokazoval v dolgem govoru, da to ni potrebno. Navajal je Miklošiča, Levstika, Levca itd., ki so vsi proti polglasnemu „e“. Dokazal je, da tudi narod ga ne izgovarja, in da ga tudi najboljši slov. listi ne rabijo.

Proti g. Janku Lebanu so debatovali g. nadzornik Vodopivec in drugi učitelji, strinjajoč se z g. Vrtovcem, ter bili za upeljavo polglasnega „e“. — G. J. Leban pravi, da če se upelje polglasni „e“, mora tudi izreka „l“ mestu „u“ priti ob veljavo, in tako se podira, kar se je prej sezidalo. — Pri glasovanju je bil Vrtovec predlog sprejet. (Kaj pravite Vi, g. urednik k temu?) Saj narod pravi k r t in ne kert; s m r t in ne smert. Pis.)

O točki: „Krajepis v ljud. šoli“ govoril je g. nadzornik.

Za jako dober referat se mu g. predsednik zahvali v imenu društva, ter sklepe se jednoglasno, da se ta spis v „Šoli“ priobči.

O „zgodovini v ljud. šoli“ je govoril g. Kanté, učitelj v Sežani. Sklenilo se je jednodušno na to delati, da se pri prih. izdaji naših knjig za šolo uvede več zgodovi ske snovi naše dežele.

Predlogi. G. preds. Ant. Leban pokaže obliko „tednika“ ter želi, da bi društvo delalo na to, da se take tiskovine za vse šole našega okraja uvedó, kajti sedanje tiskovine za tednik ne vgapajo. Sprejelo se je jednoglasno to slav. c. kr. okr. š. svetu v potrjenje predlagati.

Na dalje se je sklenilo, da bodé prihodnji zbor dne 13. oktobra na Nabrežini. Dnevni red se bode ob svojem času objavil.

Konečno polaga g. preds navzočim korist učit. društva na srce, ter jih navdušuje k jednosti in slogi; pravi le tako pokažemo, da šola napreduje in, da delamo za razvoj našega šolstva in našega naroda. — Pri tej priliki se je nabralo za Jurčičev spominek 11 gl. 11 kr.

Po zboru je bil skupni obed; tam se je napivalo in popevalo v veselem krogu. — Proti večeru smo se razšli srčno želeč, da bi naše delovanje bilo šoli in narodu v korist in napredek. — Na svidanje na obalah jadranskega morja, v Nabrežini!

Krilanin.

Iz Istre. (Izv. dop.) (Učiteljsko zborovanje.) „Slov. učiteljsko društvo za koperski okraj“ je zborovalo v Kopru dne 4. avg. t. l. Zbrali so se v ta namen vsi učitelji tega okraja in več gg. učiteljev in učiteljic tudi drugega okraja.

Ob 10. uri prične zborovanje z volitvijo stalnega odbora. Voljeni so bili: za predsednika g. And. Vrtovec, za podpredsednika g. Avgust Praprotnik, za tajnika gospdč. Joz. Sovdat, za blagajnika g. Alojzij Bunc in za odbornika gg. M. Anžlovar in Leop. Krapš. Zdaj nastopi g. Anžlovar ter prebere jedrnato svojo razpravo „Kako bi se ubranilo kratkovidnosti v šolo.“ G. referent nas je na marsikaj, kar škodi dobremu vidu, opozarjal. Iz one razprave se lahko sklepa, da g. Anžlovar marljivo razne knjige prebira.

Na to nam je g. Krapš kaj navdušeno prebral svoj referat o šol. zamudah. Povdarjal je glavnejše ovire, kakor n. pr. veliko revščino in bedo, zanikernost krajnih šol. svetov itd.

Naposled razloži g. And. Vrtovec važnost in potrebo okrajne učiteljske knjižnice. Povdarja, da dobre, pedagogično-didaktične knjige so prvi pripomoček v nadaljuje izobraževanje učiteljev. Toži čez okr. učit. v Kopru, katera, kakor smo slišali, po nikakem ne zadostuje potrebam slov. učiteljev.

Pri vseh točkah so se vucle živahne debate, kar dokazuje, da se učiteljstvo zanima za šolo.

Društvo je sklenilo nekatere želje in prošnje gledé predobnega tiska v nekaterih šol. knjigah, učenja v mraku in gledé dovoljenja slov. oddelka okr. učit. knjižnice v Kopru v Dolino, slavnemu c. k. dež. šol. svetu v Trstu odposlati.

Gosp. And. Vrtovec sklene zborovanje še-le ob 1 uri popoldne s primernim govorom in trikratnimi živjoklici na našega presvitlega cesarja Franc Jožefa I.

Po zborovanju smo imeli skupen obed pri „Črnem orlu“. Dobri istran je prevzročil jako živahnost v govoru in napitnicah. Ogledavši si staro mesto Koper in njegovo okolico, odidemo v ladjici na morje, kjer smo prepevali: Barčica po morji plava... Po jezuru bliz Triglav... in druge slov. narodne pesmi. Žal nam je bilo, da ste morali gospodični učiteljici iz Sežane uže oditi.

Ostali smo pa še-le ob 7. uri Koper zapustili, v nadi, da se v kratkem zopet vidimo.

*] Da proti temu govoré dejanstvenosti tudi današnje slovensčina, katera je v tem delu ostala na enaki stopinji s sanskrščino. Ured.

Politični pregled.

Cesar naš je obiskal v Gostinu cesarja Vilhelma. Sprejem je bil, kakor prejšnja leta, prijazen, in kaže, da zveza z Nemčijo ostane trdna, kakor dozdaj. Sešel se je naš cesar tudi z nemškimi vladarji. Pogovarjali so se neki tudi o tem, da bi podelili velikemu vojvodu badenskemu kraljevsk naslov.

Diplomati so si sicer nasprotni o izjavah gledé na politični pomen shoda našega in nemškega cesarja.

Toliko je pa vendar razvidno iz našega in nemškega položaja, da avstrijski nacionalci ne dobé one moralne pomoči od Nemčije, kakoršno so pričakovali, in zaradi ktere očitno izdajejo Avstrijo Bismarku. Tudi pruskim diplomatom se to izdajanje mora studiti. V Reichenbergu, n. pr. so našli izdajalno tiskano pesem, s katero agitujejo za Nemčijo!

Cesar naš biva te dni na Voralberškem in Tirolskem. Njegovo potovanje je podobno triumfu; takó slovesno, navdušno in presérno ga spremljajo. Cesar sam je trdno upanje izrekel za drž. gospodarstvo, da se zida voralberška železnica. Kakor smo že rekli, cesar se prepričuje sam, da avstrijsko-nemške dežele ne poznajo vznemirjanja, katero dunajski judje slikajo domačemu, še bolj pa tujemu svetu. Taaffe se je tudi od te strani utrdil.

Minister Pino potuje po Pemskem in ogleduje tudi nemška kupčijska in obrtnijska mesta. Povsod ga prijazno sprejemajo; to pomenja, da Taaffejeva vlada si je pridobila zaupanje tudi pri nemških Pemsih.

Deželni zbori so sklicani tako-le: dalmatinski 22., isterski in goriški 23., tirolski 27. avgusta, gališki in štajarski 14. septembra, česki, gorjuje- in dolnje-avstrijski, solnograški, korčki, kranjski, bukovinski, moravski, žlezjski, predarelski in tržaški pa 24. septembra.

Dež. zbori bodo le malo časa zborovali; praški dež. zbor ne bo imel časa umetnega vznemirjanja izraževati in razpravljati.

Kranjski dež. zbor se ni razpustil, kakor bi bilo prav, in tam bodo Dežmani in Vestenecki ohlajali si srce nad Taaffejem. Odbije ura tudi njim.

Gosposko zbornico bo vlada pomnožila, kakor pravi „Czas“ s skušenimi državniki in parlamentarniki, se ve da, avtonomistom ne nasprotnimi. Ko bi se bilo to zgodilo lani, bili bi že v mnogem na boljšem na Češkem in drugod.

Desetake s „platí 10 zlatych“ mora zdaj banka sprejemati; banka je dobila po nosu.

Vsled pogodbe, sklenene 5. junija med papežem in avstrijsko vlado dobiti Bosna in Hercegovina te le škofije: 1. V Serajevu vrhovnega škofa s 4 prelati. 2. V Banjaluki in 3. V Mostaru škofa. Škofijo Trebinjsko bo oskrboval, kakor dosihdob, škof iz Dubrovnika. — V Serajevu se za vse škofije ustanovi bogoslovsko semenišče.

Ruski car je bil navdušeno sprejet tudi v Nižnem Novgoru. Veliki knez Mihajl Nikolajevič dobil je pohvalno pismo od carja za svoje namestniške zasluge v Kavkazu, in ga imenuje za predsednika drž. sveta, da „bo najbližji sodelavec v najviših drž. poslovih.“

Italijani vidijo, da zveza z Avstrijo ni tako lahka; zato pa se že umikajo, češ da za tako zvezo ni še potreba. Od druge strani pa se govori, da išče laški kralj priložnost za osebni pogovor z našim cesarjem. Italijani, kakor nikdar poprej, se zdaj pripravljajo za močno vojsko po suhem in zlasti tudi na morji, za katero napravljajo vedno več oklepnic. Severno Italijo pa utrjujejo s trdnjavami.

Papež Leon XIII je v svoji alokuciji 1. t. m. na drobno razložil grda početja, ki so se vršila po noči 12. p. m., ko so prenašali ostanke Pija IX v baziliko sv. Lorenca zunaj rimskega zidovja. Pred vladarji vsega kat. sveta dokazuje, da njemu zagotovljena varnost je samo navidezna in slepota. Od vseh strani papežu dohajajo obžalujoče izjave zaradi onih nesramnih dejanj.

Imeli so laški liberaluhi v Rimu poseben tabor, da bi se odpravila postava, po kateri je Italija dolžna papeža varovati. Sklepi tega shoda se niso objavili.

V Šivelbein-u (na Pomeranskem) so antisemiti ali preganjalci judov plenili in posipali judovske hiše. Antisemitski dijaki so se zbrali na Kyffhäuser-u in odposlali Bismarku zaupni telegram, kterege je „Nordd. A. Ztg.“, Bismarkovo glasilo, objavila na imenitnem mestu. Iz tega je razvidno, da Bismark judov ne potrebuje in odobruje celó njih zatiranje.

Bismark si pridablja pri kmetih in delavcih vedno več zaupanja vsled novih gospodarskih naredeb. Oglašajo, se da se hočejo hudo maščevati nad liberalci in judi, ko bi ti usmrtili Bismarka.

Gambetta hodi po Francoskem agitovat, da bi ob novih volitvah še več pristašev pridobil. Najvplivniše časnike skuša dobiti in kupiti za svoje namene; v Parizu si je napravil posebne prostore, kjer se njegovi pristaši razklicujejo kot kandidatje. Rochefort je strasten republikanec, da je včasih videti, kakor bi bil zblaznel; ali on je tudi bister in Gambetti mnogo škoduje v svojem posebnem listu. On je smrten sovražnik Gambetti, kakor nekdanji Napoleonu III.

Na Angleškem ste sprejeli obe zbornici Gladstone-ovo „irsko zemljiščno postavo“, s katero se nekatere pretrde določbe olajšajo za Irce. Ali tudi ta postava še le premalo vgaja Ircem.

Domače stvari.

Volitev na Tolminskem. „Soča“ je priporočala za deželnega poslance g. Jos. Ivančiča, beleznika v Tolminu, ker jo želela in je bila prepričana, da bi bil ta priporočence vsaj na nekatere strani vredno nadomestoval svojega prednika, vrlega g. Gorjupa. Volilci so jo drugače odločili; kajti med 63 udeleženci volitve oddalo se je g. J. Ivančiču 21 glasov. Namesto njega izvoljen je g. Jožef Devetak, župan tolminski. Dasi g. Devetak ne bo mogel na toliko strani raztezati svoje delavnosti, priporočale so ga volilcem njegove zasluge za ceste. Upamo pa, da ne bo zagovarjal v dež. zboru samo materialnih interesov, ampak da bo tudi vedno glasoval z narodnimi poslanci tudi v duševnih interesih našega naroda na Goriškem. Politične pravice so nam prve, še le vsled teh je mogoče narodu razvijati in množiti tudi materialno blagostanje. Zanašamo se torej, da bo imel novi poslanec politične in materialne dobičke svojih volilcev in vsega naroda slovenskega vedno pred očmi.

Šolske stvari. 30. julija končalo je šolsko leto na goriški gimnaziji. Učiteljev je bilo 17, izmed teh 5 suplentov. Zraven sta učila neobligatorne predmete še dva pomočna učitelja. Učencev je bilo konec leta 336 in sicer 164 Slovencev, 125 Italijanov, 47 (?) Nemcev (?). Naj mlajši učenec v I. razredu šteje 10 let, naj starši je dokončal 20. leto, naj mlajši v VIII. razredu ima 18 let, najstarši pa 25.

Spričevalo z odliko jih je dobilo 44, prvega reda 20, interimno spričevalo 40, drugega reda 38, tretjega 9. Neizprašenih je bilo 5.

Šolskim vestem je pridjan spis učitelja M. Majonica: „Aquila zur Römerzeit“ (mit einer Tafel).

Na goriški realki končali so šolsko leto 27. julija. Program prinaša spis Prof. K. Kleissla: „Theoderich der Grosse in seinen Beziehungen zum byzantinischen Reiche.“ Iz statističnega pregleda razvidimo, da je bilo tukaj s pripravljivim razredom vred, kterege je obiskovalo 51 učencev, 193 dijakov, 28 Slovencev, 139 Italijanov 26 Nemcev, 10 je dobilo spričevalo z odliko, 132 prv. reda, 22 interimno, 21 II. reda, 8 III. reda.

Od ministra za uk in bogočastje so imenovani: za c. kr. izpraš. komisijo za ljudske in meščanske šole v Gorici kot vodja, direktor više realke, šolski svetovalec Dr. Egid Schreiber in kot njega namestnik, vodja Peter Rajakovič, potem kot udje te komisije profesorji Matej Lazar, Andrej Marušič, Jožef Culot, France Vodopivec, Jožef Motz, učitelja tukajšnje v. d. n. Valentin Pasqualis in France Mercina in gimn. suplent Lovre Urbančič.

Vročina in suša je na Goriškem vedno hujša postajala, in tudi po gorah so jo že občutili. Škode za jesenske pridelke je mnogo storila. Kjer imajo vodo samo v pečih (šternah), morajo jo voziti oddaleč za ljudi, mnogokje tudi za živino.

Molitve za dež so vsak dan v cerkvah. V ponedeljek je šla procesija iz goriških farnih cerkva do starega pokopališča. V ponedeljek zjutraj je šla iz Solkana in bližnjih občin velika procesija na sv. Go-

ro. V Ogleji je bila takó velika procesija, da niso mogli vsi ljudje v veliko basiliko. Bilo jih je okoli 1 tisoč.

V nedeljo je bilo kapnilo nekoliko dežja v goriški okolici, pa le malo. Po obeh straneh Panovca (gozda pri Gorici) je ob tem dežju toča polje poškovala. Naslednje dni se je nebo pooblaševalo, in v sredo popoldne, zlasti pa prot. večeru se je zdri prek in prek močnejši dež, pa takó mirno, brez vsake nevihta kakor si kmet ne more boljše želeti. Upanje imamo, da s tem hujša vročina preneha, in da se polje še zeló popravi.

Goriški veteranci bodo praznovali v nedeljo 21. t. m. v Gradiški na Mercaduzzo god cesarja Franc Jožefa in cesarjeviča Rudolfa. Maša bo vojaška. Iz Trsta. dojdejo tudi veteranci.

G. Codrig, sodnijski pristav v Ajdovščini, pride za okr. sodnika v Cerkno.

Javna skušnja deželnega zavoda gluho-nemih goriško-istrskega v Gorici bo letos 1. dan septembra od 9—12 ure. Vodstvo.

Strela. V Rupi v nedeljo 7. t. m., ko se je po dolgi in strašni suši s silnim viharjem in gromom k toliko zaželenemu dežju pripravljalo, tresčilo je v hlev Jožefa Cijaka in mladega prešiča ubilo, v tem ko drugi prešič in govoda so sicer ostala omtotjna ali vendar nepoškodovana.

Iz Mirna. Po dolgi suši imeli smo v nedeljo popoldne v našem okraj dobro ploho dežja, kateri po zanesljivih poročilih ni segal dalje nego do bližnjih Sovodenj, Renč in Kostanjevico. V ponedeljek držali so naš g. župnik „zahvalnico“.

Iz Doline. Tu je sniša fižol in turšico popolnoma vničila. Travniki so rujavi, kakor po zimi. Uboštvo in beda bode velika.

Rojanska čitalnica se je razdružila, med drugim tudi zato, ker je bila progospokna.

Pokazalo se je tudi tu, da naša gospoda se ne zna obnašati s kmetom in skrbeti za oniko onega ljudstva, kteremu čitalnice služe.

Na Verejah je prišlo 17 ljudi v smrtno nevarnost, ker so jedli meso od krave, ki je poginila za kužnim vranicnim prisadom (črdom). Poginilo je tudi nekoliko živine, ki je bila okužena pomije. Takó se godi ljudem, ki zakoljejo za kužnim prisadom bolno živino; mislijo, da jo smejo povžiti brez nevarnosti, da le ne cerkne!

V tržaški okolici mora vsak šolski vodja poudčevati ital. jezik kot neobhodno (?) potreben predmet, 1) ker je ital. jezik „triplice suo carattere di lingua officiosa del Comune“, 2) ker je ital. jezik „lingua nazionale del paese“, 3) „lingua di elementi di coltura“.

Po takem imajo slovenski kmetje čisto slovenske trž. okolice ital. jezik za svoj jezik, za lingua nazionale, in slovenski kmet mora v ital. jeziku iskati omike, drugače se ne izvele. Pač potreba je, da so trž. okoličani edini v uporih proti italijanstvu!

„Slovenske matice“ gospodarski odsek, ki so je sestavil, si je izvolil za načelnika g. dr. Zupanca, za njegovega namestnika pa g. Grasselli-ja.

Slovenski Pravniki pripoveduje v posebnem spisu „Slovenskim juristom“, da ima dovolj materialne podpore, da bo pa moral prenehati zaradi premajhne duševne podpore. Dozdaj delujeta pri listu veščidelj samo 2 delavca. Ali ona dva sta preobložena z osebami opravili, da bi mogla vedno sama polati list. Omenjeni spis po pravici slov. juristom bere grenke levite zaradi nemarnosti. Gospodje juristi zares le prezgodaj pozabijo bližati se v praktičnem življenji idealom, za ktere se na univerzah navdušujejo in prisegajo.

Sebičnost gospoduje sicer v vseh stanovih, ker morajo posamniki skrbeti za lastne potrebe. Sebičnost juristov pa občutimo najbolj mi Slovenci, zato ker od njih razmerno najbolj intenzivnega delovanja zahtevamo na politično strau. Oni so razmerno najbolj veščiti za politični del, in politično se nam je najbolj boriti. Ali če primerjamo delavce v političnih slov. listih, nahajamo razmerno malo pridnosti med juristi. Po tem pa se pritožujemo, da prinašajo listi puhle tvarine! Ali hočete, da bo priprosti težak vse sam storil? Gledé na žurnalistično delovanje slovenskih juristov bi človek utegnil skovati hudobno analogijo. Ker so juristi vajeni pisati in govoriti vsak stavek samo protiplači, slovenski listi pa jim ne morejo plačevati—zató ne delujejo v listih. Habeatis vobis! Za to priliko od naše strani dovolj, tudi v podporo Slov. Pravnika!

Matija Žvanut, trgovec v Trstu je umrl 5. t. m. Bil je mož poštenjak in pravi rodoljub.

Slovenska društva so mu izkazala zadnjo čast z venci in petjem pred hišo in v cerkvi. Blag mu spomin!

*) Na Goriškem bi bili radi, da bi storil vse ede n sam!

Ured.

Slovesnost v Logatcu bila je velika. Okoli 3000 ljudi je bilo došlo od vseh krajev, da praznujejo spomin sv. Cirila in Metoda in slovenskega pisatelja Josipa Jurčiča. Iz Ljubljane in notranjskih mest je bilo prišlo okoli 80 pevcev. V imenu slavnostnega odbora je pozdravil zbrane g. Gruntar, logaški beležnik, vrli narodnjak z Goriškega. G. Resman pa je v slavnostnem govoru krepko slikal staro in novo zgodovino slovensko. Dobro je zasukal, ko je rekel, da zgodovine naše nismo delali mi, ampak tujci, ki so nas vedno obkladali s krivicami.

Dasi je bil dež zatri najlepši del veselice, razšli so se zadovoljni in veseli rodoljubi, da jih je Notranjsko tako prijazno sprejelo.

Blejsko jezero je po določbi više dež. sodnije grajščaka g. Ruarda, in ne erarska.

V Bohinjki Bistrici se je 6. avg. zgodila velika nesreča. Zidali so tu veliko cerkev in zvonik. Vse je bilo skoro že dozidano in dovršeno za blagoslovljenje cerkve. 6. t. m. zjutra pa se podere zvonik in se zvrne naravnost nad cerkveno streho. Obek cerkven se je udrl in razrušilo se je vse do velikega oltarja. Tudi postransko zidovje je porušeno. Mrtvih ljudi je dozdaj 7. G. kaplan Jerala in 3 zidarji so ostali še dolgo zasuti. Nesreča se je zgodila, ker je bil steber, na katerem je slonel zvonik, prešibek. Pod silno težo se je steber nagnil. Prišlo je iz Bleda in Radovljice 6 zdravnikov. Škode je gotovo 50.000 gl.

Razne vesti,

David Kalakaua, kralj havajskih otokov, je prišel iz svoje oddaljene domovine letos v Evropo.

Njegovi otoki imajo prostora blizu za polovico našega cesarstva. Govorili so, da hoče nabirati veliko število Evropejcev za svoje kraljestvo, ker prvotni prebivalci naglo izumirajo na njegovih otokih. Drugi so trdili, da hoče svoje otoke prodati za dober denar evropskim vladarjem. Naj si pa hodi po Evropi iz kterelega vzreka koli, on se dobro kratkočasi, kamor pride. Obiskal je dozdaj Neapolje, London, Paris, Bruselj in Berlin. Te dni pa je bival na Dunaji; povsod so tega kralja divjakov z radovednostjo spremljali in opazovali. Z Dunaja je odpotoval zdaj zopet v Pariz.

Realni gimnazij v Serajevu imel je letos koncem leta 101 učenca. Največ je bilo Srbov (74) razen teh je obiskavalo gimnazij 18 Španjolv, 6 Nemcev, 2 Magjara in 1 Francoz. Provizorni ravnatelj je bil dr. Jovan B. Coh, poleg njega pa še deset profesorjev. Na čelu letnega poročila je spis v latinskem jeziku, ki ga je spisal naš rojak Rajko Perušek: De scholiorum Bernensium origiue et auctoribus, argumento et indole.

Poslanice.*)

Pozna ovadba.

Kakor se je čitalo v „Soči“, dne 29. p. m., št. lomi en prijatelj od M. C. in supruga iz Avče grozno svojo glavico za stvar, ktera njemu nič mar ni, ampak le srce ga mora grozno žgati za svojega prijatelja lahona in soprogo. Boljše bi storil, da bi smeti pred svojo hišo pometal, in poštenu G. kredit pri svojem miru pustil, ker njemu nič zaano ni, kako je vsa ta stvar; naj se poprej prepriča, potem naj se kaj hrupi s svojim jezikom.

Ako je ravno G. pravdo izgubila, njemu nič mar ni; saj je morala G. sama svoje dolžnosti spolniti, nikdor drugi (morebiti je mislil možak prijatelj kaj plačati za G. — pa saj G. ga nič ne potrebuje). Ker ga toliko srce peče videti svojega prijatelja M. C. v sodnijskih rokah, naj mu vendar pohnaga za rešitev, ako je po nedolžnem v tem.

Da je G. svojega moža oskrunila, ni nič res; ker ona ni nikogar ovadila, kakor tudi ne M. C. Ako prijatelja od M. C. kaj peče, naj se dobro ohladi, saj v Kanalu to lahko stori; naj se dobro umije, in G. naj pusti pri miru; saj ona ni nikomur krivice storila. To so pač podpore Slovencev v Kanalskem za lahone.

Kanal, 8. avgusta 1881.

Janez Garlatti.

Pipan se hvali v „Soči“, da smo bili podpisani kaznovani. To je resnica, pa mora biti prav povedano in ne pristransko in tako denuncijozno. Mi smo bili obsojeni zaradi besede „zlobni intrigant“, ker se te besede ne sme nobenemu v listu reči, naj je tudi resnična. A da smo bili mi obsojeni, je kriv večinom naš advokat, ker je zamudil vložiti tožbo, in vsled tega mi tudi nismo plačali nobene globe, ampak plačati jo je moral advokat.

Ako pa bi bil vložil tožbo, bi bili vsi oni gospodje, ki so pisali in govorili proti nam tako kaznovani, kakor je imel biti kaznovan Hafner, drug g.

*) Ne za vsebino ne za obliko ni [pod tem naslovom uredništvo odgovorno.

Pipana, ki je kasneje ponavljal, kar so oni gospodje prej pisali in govorili. Hafner je imel biti kaznovan osem dni zapora, naj pove Gulin in Padar, kako je bila stvar. A ko je sodnik uže imel čitati sodbo, odpuštila sta gg. Gulin in Padar Hafnerju, ki je skoro jokal in žalostno jadikoval.

Pipan in Sadu bi ne bila tako ravnala, da sta naz za kaj tacega v pestih imela. Na koncu poslanega pravi Pipan: „Jaz želim, da bi ne bil nikoli več primoran braniti se proti rojakom“. Mi pa vam svetujemo, ker niste zmožni narodu ničesar koristiti, da mu vsaj ne škodujete, za kar vam bode gotovo narod hvaležen, ako se ne silite v narodne stvari, katere bodo brez vas vspešno rešene, kar se je prej toliko let godilo. Mi ne potrebujemo „avvocato non chiamato“. Trst, 9. avgusta 1881.

J. Dolinar

M. Cernivec, Fr. Grabrijan, Fr. Žitko, J. Bezeg, M. Stare, J. Padar, A. Škadar.

Št. 343.

Razpis učit. služeb.

Po sklepu c. kr. okrajnega šolskega sveta se razpišejo v šolskem okraji tolminskem naslednje službe:

- 1) služba učitelja in voditelja dvorazrednice na Srpencih, III. vrste;
- 2) dve začasni službi učiteljev in voditeljev III. plačilne vrste, v okraji.

Dohodke teh služeb določuje postava 4. marca 1879.

Prosilci morajo svoje dokumentovane prošnje po postavni poti vložiti v 4 tednih pri podpisnem okrajnem šolskem svetu.

C. K. OKRAJNI ŠOLSKI SVET
v Tolminu 5. avg. 1881.

Št. 155/E

Oznanilo.

Ravnateljstvo zastavljavnice (Monte di pietà), ustanovljene po grofu Thurnu, v Gorici naznanja, da bode dne 12. septembra 1881 začela javna dražba (kant) nrešenih zastav II. četrt leta 1880 t. j. tistih, ki so bile zastavljene meseca Aprila, maja in junija 1880.

Ravnatelj: Lovisoni.

Zakaj boleha toliko ljudi?

Pogostoma se pritožujejo, da se ljudje dandanes veliko manj dobro počutijo nego nekđaj. Ni pa, da bi bilo več nalezljivih boleznih, ker je dokazano ravno nasprotno, da te niso več tako hude in se ne širijo več toliko, kolikor nekđaj, in sicer zato ne, ker se skrbi bolj za sanitarne naredbe, in ker imajo veliko več skrbi za zdravstvene zadeve; to pa je vendar gotovo, da boleha ljudi veliko bolj v hrbtu in v prsih, in da se počutijo, kakor da bi bili brez moči in mrtvi, in vse to brez vidnih vzrokov. Koliko jih je, ki se pritožujejo po jedi o bolečinah in tiščanju v želodcu, tudi, kedar so le malo povzili. Drugi se čutijo onemogli zaradi nepobavljivosti. Tisočeri čutijo bolečine v glavi, na žolci, neprijetnem dihanji, ki je zlasti neprijetno onim, ki občujejo z nami, in je posebno neprijetno zjutraj. Večkrat slišimo: hujše se počutim in sem truden, kedar vstanem, kot pa, kedar se vlečem. Pogostoma nahajamo tudi slaba usta, jed nam ne diši, ali pa ne moremo ničesar povziti pri obedu.

Ti so pa najmanjši nasledki, da se slabe počutimo, in vendar je nesreča in trpljenje veliko zaradi tega; zadržuje nas za vsako veselje in opravilo!

Vzroka pa nam ni treba daleč iskati; vzrok tiči v želodcu in v prebavilih, katera (bolj kot bi si človek mislil) povzročujejo škodo in trpljenje skoro v vseh drugih telesnih opravilih. Ko bi bilo mogoče ohraniti želodec v njegovem pravilnem stanju, in ko bi bil drob prost zaprtij in nepotrebne driste, bi človek dosegel veliko več starost nego jo doseže.

Ta dva pogoja kažeta pot za stanovitno zdravje. Želodec je, kakor kolo v kolesih, in kakor vtogne nepravilno tekanje onega kolesa v uri podreti ves urni stroj, ko vniči urno delovanje za kazanje časa, ravno tako se godi z imenitimi prebavili; ako pa prenehajo natanko in pravilno delovati, pokončajo s tem vsled oslabilne moči in nedelavnosti — in teh je legija — delavnost vseh od njih odvisnih delov, in ves človeški mehanizem trpi zaradi tega, kar bolnik neprijetno vé in občuti.

Ako teče pa strojevo kolo pravilno, kaže tudi pravi čas, in bistveno urno delovanje — ki je merilo časa — je zopet na pravem mestu. Ako se pa zlo vgnjezdí, se kolesa — namesto da bi skupno delovala — poškodejuje in razrušijo, in se takó uničijo. Ravno taka je s sestavo človeškega telesa kakor ura, potrebuje tu pa tam uravnave. Ako podeliš pokvarjenim organom zopet naravno moč, delovali bodo zopet pravilno, in noben organ ne bo rušil ali neroden, v škodo in bolečino drugih. Da se pa to doseže, mora se prebava pospeševati s to kom tekočine, ki pripada spodnjemu želodcu, in to se doseže najvspešneše z „Shaker ekstraktom“; ta podeli moč želodcu, drobu živost in moč, oživi jetra, za več veselje življenja in zdravja vsem, ki ga rabijo.

Cena stekla gl. 1.25 gl. Dobiva se v Gorici pri gospodu lekarniku Jak. Cristofoletti-ju.

Novo bukve so prišle ravnokar na svetlo z imenom

„Lurška mati Božja.“

Preložene so iz francoskega po g. Henriku Lasserre. V njih je popisano, kako se je mati Božja prikazovala v Lurdu pred nekoliko leti, in kako so se potem godili in se še godé čudeži. Veljajo mehko vezane 1 gl., v polplatnu 1 gl. 20, v polusnji 1 gl. 25 kr., in vse v platnu 1 gl. 40 kr. Po pošti 10 kr. več. Kdor vzame 10 iztisov, jih dobi poštine proste. Prodaja jih prelagatelj Franjo Marešič, kaplan v Šentvidu nad Ljubljano in

Katoliška bukvarna v Ljubljani.

Hiša na prodaj.

V Praprotu pri Nabrežini na Krasu je na prodaj čedna hiša, šte. 13, pristojna za vsakega krčmarja. Ima 6 sob, skedenj, podzemeljsko in površno klet. Cena in pogoji se poizvedo pri lastniku

Fr. Saksida

v Saksidu št. 205 pri Dornbergu.

Na podlogi razsodbe v. c. k. dež. zdravniškega sveta od v. c. k. namestništva dovoljene

Marijacejske kaplje za želodec

izvrsten pripomoček zoper vse želodečne bolezni

posledno pa se spodaša pri netočnosti. Želodečni slabosti, slabodišecem dihu, kedar človeka nepenja, mu kislota podaja, kedar ga grize ali vjeda, pri želodčnem kataru, zgagi ali rezalci, če se nareja pesek ali kaša, pri preobilnosti slija, zlatenci, pri studu in metanji, glavobolu, prihajajočem od želodca, želodečnem krču, pri zaprtem životu, prenasitenosti bodi z jedmi ali pijanci, pri glitah, vrančnih, jeternih ali hemoroidalnih bolestitih.

Vsaka steklenica stane s podukom o rabi 35 kr.

Glavna zaloga za Gorico pri gospodu lekarničarju A. pl. Gironeoli v Gorici, blizo „treh kron“.

Centralna zaloga za razposiljanje: Apotheke zum heiligen Schutzengel des Carl Brady, Krem-sier, Maereu.

Ant. Gregorič

sedaj v svoji lastni hiši Via Francesco Giuseppe blizu starega goriškega pokopališča

sprejema vsako mizarsko in tapecirsko delo ter garantuje, da bode dobro in trajno izvršeno.

Priporoča ob enem svojo bogato zalogo hišne oprave (mobilij), tapecirskega blaga in zreal po prav spodobnih cenah.